

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет комп'ютерних наук
Кафедра дизайну

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТИПОГРАФІКА І ЛЕТТЕРИНГ

Спеціальність 022 «Дизайн»
Спеціалізація 022.01 «Графічний дизайн»
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
Декан факультету комп'ютерних наук
Начальник НМВ

Одербінський Ю. В.
Одербінський Ю. В.
Одербінський Ю. В.
Одербінський Ю. В.
Бойко А. П.
Шкірчак С. І.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Типографіка і леттеринг	
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво».	
Спеціальність	022 «Дизайн»	
Спеціалізація	022.01 «Графічний дизайн»	
Освітня програма	Графічний дизайн і реклама	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2	
Навчальний рік	2024/2025	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	4	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – лабораторні – годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Денна форма	Заочна форма
	17	
	68	
	95	
Відсоток аудиторного навантаження	47%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	–	
Форма підсумкового контролю	Іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни спрямовано на опанування знаннями та набуття вмінь та навичок у проєктуванні шрифтових композицій з елементами типографіки і леттерингу та розвиток аналітичного мислення за відповідністю змісту тексту та стильових параметрів шрифту. Виконання проєктних завдань спрямовано на фахову адаптацію мислення, формування навичок генерування креативних, евристичних ідей, розвиток творчих здібностей та уявлень, навичок роботи з різноманітними складовими: форма, колір, фактура, тощо, а також на поглиблене усвідомлення принципів і способів їх поєднання. Теоретичні та практичні знання, що отримано під час вивчення курсу, складають комплексну систему, що є основною базою майбутньої професійної діяльності в галузі графічного дизайну.

Мета: формування знань щодо розмаїття шрифтових типографічних композицій, закономірностей написання акцидентних текстів, використовуючи принципи базового та комбінованого виконання, доцільності використання рукописних шрифтів та комп'ютерних гарнітур у рекламній графіці.

Завдання:

- сформувати навички аналізувати властивості елементів літер та змінювати їх відповідно до мети графічної роботи;

- виконувати шрифтові написи як за допомогою традиційних матеріалів та технік, так і за допомогою електронних технологій;
- на практиці оволодіти навичками побудови шрифтових композицій за різними видами шрифтів;
- змінювати та урізноманітнювати конструктивні елементи літер, щоб отримувати потрібні образні властивості шрифтових композицій об'єктів графічного дизайну;
- опанувати вміння обирати стиль у процесі розробки шрифтових композицій. Виявляти можливості змін та трансформації шрифтів для застосування в об'єктах графічного дизайну і реклами;
- сформулювати усвідомлення про шрифт та інформаційні носії з його застосуванням як про особливий вид графічного мистецтва;
- сформулювати уявлення про шрифт як складову образно-знакової системи, принципів класифікації, утворення угруповань, роль шрифтів у створенні асоціативних характеристик візуальних повідомлень;
- опанувати вміння та навички відтворення характерних особливостей шрифтів, створення шрифтових композицій з варіюванням образними властивостями шрифтів;
- опанувати вміння обирати стиль леттерингу у процесі розробки шрифтових композицій;
- виявляти можливості змін та трансформації написів для застосування в об'єктах графічного дизайну і реклами;
- сформулювати усвідомлення про леттеринг як одного з особливих видів графічного мистецтва та його вплив і застосування в системі інформаційного простору;
- оволодіти навичками побудови базових і комбінованих шрифтових композицій леттерингу, використовуючи особливості його стилів написання в типографіці;
- обґрунтовувати доречність змін та пропорцій у вже існуючих видах шрифтів, варіювати їх конструктивні елементи, розраховувати їх розміри та пропорції;
- враховувати фактори психологічного та емоційного впливу шрифтів та шрифтових композицій на споживача;
- надавати аргументоване обґрунтування доречності змін у пропорціях вже існуючих шрифтів;
- створювати шрифтові композиції та плакати;
- розробляти загальний дизайн поліграфічних видань;
- підбирати гарнітури відповідно типу видання.

Взаємозв'язки з іншими дисциплінами

Пререквізити:

базується на якості засвоєння теоретичних положень та практичних навичок з дисциплін «Шрифти», «Композиція та проєктна графіка».

Пореквізити:

є базою для вивчення дисциплін: «Айдентика», «Дизайн упаковки та етикетки», «Дизайн-проєктування» та проходження «Виробничої практики».

Предмет: сутність процесів формотворення шрифтів і шрифтових гарнітур та використання їх у візуальних комунікаціях у їх найповнішому значенні, як інтегрованого процесу, в якому поєднуються логічно-раціональне мислення і художня творчість.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти отримує:

Загальні компетентності:

- ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати сучасні методики проєктування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну.
- СК15. Здатність майстерно використовувати типографіку як ключовий інструмент візуальної комунікації у друкованих, цифрових та кінетичних проєктах.

Програмні результати навчання:

- ПРН1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.
- ПРН4. Визначати мету, завдання та етапи проєктування
- ПРН6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні
- ПРН7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проєктних вирішень.
- ПРН14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.
- ПРН22. Використовувати шрифти та леттеринг для посилення візуальної комунікації у різних проєктах.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Адаптація українських літер до писемності різних етносів. Історична реконструкція давніх знаків	5	6	7
2	Етнічна реконструкція знаків індійської та арабської абеток		4	6
3	Реконструкція знаків китайської та японської писемності		4	8
4	Основи леттерингу. Види та принципи написання	6	8	10
5	Комбіновані шрифтові композиції леттерингу		16	16
6	Шрифтовий дизайн. Типографічні знаки. Система типографіки	6	4	10
7	Розробка форм літер для заголовків		4	6
8	Цифрові гарнітури за латиницею		4	6
9	Шрифтові композиції графічними редакторами		4	6
10	Розробка шрифтової декоративної композиції		4	6
11	Розробка серії шрифтових плакатів		10	14
	Всього за курсом	17	68	95
	Всього годин	180		

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 План лекцій

№	Тема заняття / план
1.	Лекція 1. Адаптація українських літер до писемності різних етносів. Історична реконструкція давніх знаків Особливості давніх знаків, реконструкція, писемність і шрифт як історичні форми кодування інформації. Подібні та відмінні властивості шрифту й писемності різних етносів. Особливості реконструкції знаків Трипілля, шумерського клинопису та кельтських рун. Особливості реконструкції знаків індійської та арабської абеток: аналіз знаків орія, тамільське, кашмірське або дейван, куфі квадратний та пластичний, сульс, насх, та'лик, рика. Особливості реконструкції знаків китайської та японської писемності. Аналіз китайських знаків: чжуань, шан-фан-та-чжуань, лі-шу; цао-шу, сун-пай, сін-шу та японських знаків: кана, хірагана, катакана. Ідейно-образні концепції шрифтових композицій із використанням принципів адаптації до українських літер.
2.	Лекція 2. Основи леттерингу. Види та принципи написання Леттеринг як форма шрифтової композиції. Види леттерингу. Стил' баунс, написання об'ємних літер, декоративний стил'. Додаткові елементи та їх застосування. Базові лінії та каліграфічні особливості виконання літер кириличної та латинської абетки. Каліграфія літер абетки в стилі баунс. Базові святкові написи. Принципи з'єднання літер та передача характеру написів. Додаткові елементи у написах. Принципи написання об'ємних літер в шрифтових композиціях. Джерела умовного світла та вплив на форму літер. Базові святкові написи із використанням об'ємних окремих та з'єднаних літер. Види та особливості виконання декоративного стилу у написанні шрифтових композицій леттерингу у декоративному стилі. Базові святкові написи із використанням декоративного стилу.
3.	Лекція 3. Шрифтовий дизайн. Типографічні знаки. Система типографіки Вивчення особливостей шрифтового дизайну, типографських знаків. Кларендон та група брускових шрифтів. Декоративні (побудовані та каліграфічні шрифти). Поліграма, як конструктивно-логічна схема побудови літер. Модульна сітка поліграми та її модифікації. Подібності та відмінності побудови різних літер за допомогою поліграми. Базові форми літер для утворення системних ознак шрифту. Значення поліграми для адаптації знаків з різних лінгвістичних груп та способів кодування інформації. Особливості сучасних шрифтових композицій. Засоби формоутворення (техніки традиційні та цифрові). Можливості передачі змісту або образу певної інформації. Доцільність застосування акцидентних форм. Значення інтервалів: інтерліньяж, трекінг, кернінг.

	Значення мотиваційних написів. Вибір шрифтової гарнітури за формальними ознаками. Визначення кеглю до формату носія інформації. Психофізіологічний вплив кольору на людину. Відповідність форми літери й кольору. Дія хроматичних й ахроматичних контрастів. Пластика зображень фону й її відповідність стильовій пластичності шрифтових форм. Визначення відповідності хроматичних складових тексту й фону.
--	--

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	№ зан.	К-ть год.	Тема заняття
1.	1	2	Лабораторна робота №1. Набуття навичок з реконструкції і адаптації давніх знакових писемностей. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей знаків шумерського клинопису.
2.	2	2	Лабораторна робота №2. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей знаків Трипілля.
3	3	2	Лабораторна робота №3. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей кельтських рун.
4	4	2	Лабораторна робота №4. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей індійської писемності.
5	5	2	Лабораторна робота №5. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей арабської писемності.
6	6	2	Лабораторна робота №6. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей японської писемності.
7	7	2	Лабораторна робота №7. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей китайської писемності.
8	8	2	Лабораторна робота №8. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: виконання святкових написів в стилі Баунс.
9	9,10	4	Лабораторна робота №9. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: виконання базових святкових написів із використанням об'ємних окремих та з'єднаних літер.
10	11	2	Лабораторна робота №10. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: виконання базових святкових написів із використанням декоративного стилю.

11	12,13, 14,15	8	Лабораторна робота №11. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: виконання комбінованої шрифтової композиції леттерингу у графіці.
12	16,17, 18,19	8	Лабораторна робота №12. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: виконання комбінованої шрифтової композиції леттерингу у кольорі.
13	20,21	4	Лабораторна робота №13. Набуття навичок з вивчення типографських знаків та ознайомлення з системою типографіки. Створення аналогового альбому журнальних та вебзаголовків різних шрифтових композицій.
14	22	2	Лабораторна робота №14. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору кирилиці (Статичний і динамічний гротеск).
15	23	2	Лабораторна робота №15. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору кирилиці (стара, перехідна і нова антиква).
16	24	2	Лабораторна робота №16. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору латиниці (статичний і динамічний гротеск).
17	25	2	Лабораторна робота №17. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору латиниці (стара, перехідна і нова антиква).
18	26, 27	4	Лабораторна робота №18. Створення шрифтової типографічної кольорової композиції з літер кирилиці на основі запропонованої теми у графічному редакторі.
19	28,29	4	Лабораторна робота №19. Створення декоративної шрифтової композиції (рекламне гасло) у графічному редакторі за вибраною темою.
20	30,31, 32,33, 34	10	Лабораторна робота №20. Створення серії шрифтових рекламних композицій у графічному редакторі за вибраною темою.

4.3. Завдання для самостійної роботи:

Самостійна робота здобувачів освіти з освітньої компоненти «Типографіка і леттеринг» направлена на виконання та доопрацювання поточних робіт в позааудиторний час.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Лекційні та півгрупові лабораторні заняття проводяться в аудиторії, оснащений проектором та персональними комп'ютерами з підключенням до Інтернет для візуального супроводження, демонстрації презентацій, виконання

лабораторних та самостійних робіт, комунікації та опитувань. Використовується таке програмне забезпечення: пакет Microsoft Office (Microsoft 365), FastStone Image Viewer, Photopea (онлайн-редактор), GIMP (GNU Image Manipulation Program), Inkscape, Vectr (онлайн-редактор).

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Іспит

У кінці семестру передбачений іспит, що проводиться у формі тестування та виконання практичного завдання. Тест складається з 30 питань, в яких по 3 варіанти відповіді (0,5 балів за кожну правильну відповідь) – 15 балів.

Практичне завдання: розробка шрифтової типографічної композиції рекламного гасла за патріотичною темою (електронна версія, графічний редактор за вибором здобувача) – 25 балів.

Максимальна оцінка 40 балів

Перелік питань, що виносяться на іспит:

1. Типографіка та шрифтовий дизайн.
2. Система вимірювання шрифту.
3. Типографська система мір.
4. Основні одиниці типографської системи мір.
5. Групи стандартних шрифтів.
6. Гарнітура шрифту.
7. Види накреслення шрифту.
8. Одиниці вимірювання формат полоси набору.
9. В яких одиницях вимірюється кегль, інтерліньяж?
10. Використання шрифтів за кеглем «цицера», «боргес», «петіт», «нонпарель».
11. Використання шрифтів за кеглем: «бриліант», «діамант», «перл», «мінйон».
12. Використання шрифтів за кеглем: «мітель», «терція», «текст».
13. Що таке «пункт»?
14. Що таке «квадрат»?
15. Які шрифти входять до групи стандартних?
16. Зручність читання шрифту.
17. Характеристики гротескних шрифтів.
18. Характерні ознаки рубленого шрифту.
19. Основні ознаки шрифту.
20. Що таке кернінг?
21. Що таке трекінг?
22. Що таке «полуапрош»?
23. Що таке «графема»?
24. Система орієнтування у типографіці.
25. Шпація (кругла, напів кругла, тонка)» в поліграфії
26. Що таке поліграфія?

- 27.Відомі аркушеві формати для друку книжкових видань.
- 28.Кегль «Міттель» - скільки пунктів?
- 29.Кегль «Терція» - скільки пунктів?
- 30.Кегль «Текст» - скільки пунктів?
- 31.Кегль «Цицero» - скільки пунктів?
- 32.Чи є у програмах фірми Adobe визначення шпaції?
- 33.Скільки міліметрів дорівнює 1 пункт Дідо?
- 34.Скільки пунктів Дідо складають 1 цицero?
- 35.В яких типографських одиницях вимірювання виражаються розміри колоно, полос, сторінок?
- 36.Чому дорівнює 1 піка?
37. Види читання тексту.
38. Зручність читання.
39. Помітність тексту.
40. Розрізняння й помітність тексту.
41. Ознаки групи шрифтів «Антиква».
42. Ознаки групи шрифтів «Брускoвий».
43. Характерні ознаки групи шрифтів «Стрічкова антиква».
44. Характерні ознаки групи шрифтів «Акцидентний».
- 45.Види акцидентних шрифтів.
46. «Дуктальний шрифт».
47. Які стилі латиниці відомі вам?
- 48.Які стилі кирилиці відомі вам?
- 49.Що таке «Гліптальний шрифт»?
50. Відомі в Україні шрифтовики-дизайнери-каліграфи.
- 51.Які види шрифтів доцільно використовувати у декоративних святкових композиціях?
52. «Дигітальні шрифти».
- 53.Декоративні буквиці та ініціали.
- 54.Обкладинка книжки.
55. Шрифтовий плакат.
- 56.Колір у типографіці.
57. Принцип поєднання шрифту та ілюстративного фону.
58. Акцидентний шрифт.
59. За якими принципами потрібно обирати шрифти написів книг, рекламних плакатів, афіш, назв книг на обгортках?
60. Доцільна кількість шрифтових гарнітур в оформленні обкладинки книжки
61. Георгій Якутович: оформлення твору І.Франка «Захар Беркут»
- 62.Особливості реконструкції знаків Трипілья.
- 63.Особливості реконструкції шумерського клинопису.
64. Особливості реконструкції кельтських рун.
65. Особливості давньої та сучасної індійської писемності.
- 66.Особливості давньої та сучасної арабської писемності.
- 67.Аналіз китайських знаків: чжуань, шан-фан-та-чжуань, лі-шу; цао-шу, сун-пай, сін-шу.

68. Аналіз японських знаків: кана, хірагана, катакана.
69. Принципи виконання шрифтової адаптації.
70. Шрифт «Рутенія».
71. Український типограф Олексій Чекаль.
72. Кларендон та група брускових шрифтів.
73. Декоративні шрифти.
74. Поліграма, як конструктивно-логічна схема побудови літер.
75. Значення поліграми для адаптації знаків з різних лінгвістичних груп та способів кодування інформації.
76. Леттеринг як форма шрифтової композиції.
77. Види леттерингу.
78. Стиль Баунс.
79. Написання об'ємних літер.
80. Комбінований леттеринг.
81. Каліграфічний стрічковий напис.
82. Рублені написи.
83. Контурний напис.
84. Об'ємний напис.
85. Декоративний леттеринг.
86. Додаткові елементи та їх застосування.
87. Базові лінії леттерингу.
88. Принципи з'єднання літер.
89. Передача характеру написів.
90. Додаткові елементи у написах.
91. Джерела умовного світла.
92. Афоризм як емоційна складова.
93. Особливості виділення наголосів та акцентів у леттерингу.
94. Шрифти для реклами на білбордах.

«0» варіант залікового питання з тесту

Які основні одиниці типографської системи мір відомі вам?

А Пункт. Квадрат.

В Сантиметр, міліметр.

С Дюйм, ярд.

**6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Лабораторна робота №1	3
2	Лабораторна робота №2	3
3	Лабораторна робота №3	3
4	Лабораторна робота №4	3
5	Лабораторна робота №5	3

6	Лабораторна робота №6	3
7	Лабораторна робота №7	3
8	Лабораторна робота №8	3
9	Лабораторна робота №9	3
10	Лабораторна робота №10	3
11	Лабораторна робота №11	3
12	Лабораторна робота №12	3
13	Лабораторна робота №13	3
14	Лабораторна робота №14	3
15	Лабораторна робота №15	3
16	Лабораторна робота №16	3
17	Лабораторна робота №17	3
18	Лабораторна робота №18	3
19	Лабораторна робота №19	3
20	Лабораторна робота №20	3
21	Іспит	40
	Всього	100

6.1. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на лабораторних заняттях

Навчальна дисципліна «Типографіка і леттеринг» передбачає переважно індивідуальну роботу. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному (онлайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Якісними критеріями оцінювання роботи здобувача на лабораторному занятті є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, неповна, повна.
2. Рівень самостійності здобувача: під керівництвом викладача,

консультація викладача, самостійно.

3. Рівень навчально-пізнавальної діяльності: репродуктивний, алгоритмічний, продуктивний, творчий.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 бали	Робота виконана на високому художньому та технологічному рівні у повному обсязі, здобувач демонструє високий рівень застосування теоретичних знань на практиці.
2,5 бали	Робота виконана на високому художньому рівні у повному обсязі, але із незначними неточностями.
2 бали	Робота виконана у повному обсязі, однак здобувач звертався за консультаціями до викладача, є наявні неточності у виконанні.
1,5 бали	Здобувач виконав більшу частину поставлених в лабораторній роботі завдань, потребував допомоги викладача, при поясненні результатів не здатний до глибокого і всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускає істотні неточності та помилки. Графічна частина представлених робіт виконана на задовільному рівні.
1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово розкриває послідовність практичних завдань.
0 балів	Здобувач не в змозі виконати завдання лабораторної роботи.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Корнюков Ю.К. Комунікативна функція синтезу типографіки і фотографії в графічному дизайні // Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції, (Миколаїв, 8 квітня 2021 р.) / [редкол. : Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. – С.140-143
2. Куленко М. Я. Графічний дизайн: мистецтво шрифту. Книга 2 : навчальний посібник / За ред.. проф. Є. А. Антоновича. – К. : Альтерпрес, 2015. – 156 с., іл.
3. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність / В. Мітченко. – К. : Laurus, 2018. – 288 с.
4. Одробінський Ю.В. Особливості використання акцидентних шрифтів в дизайні плакатів // VII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки»: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, (17 листопада 2021 р.) / [редкол.: В. Л. Мозговий (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. – С. 101-104.
5. Палійчук О. Методика навчання каліграфічного письма: навчальний посібник / О. Палійчук. – Вид. 2-ге. – Чернівці: Букрек, 2015. – 344 с.
6. Calligraphy for Beginners – Learn How to Do Calligraphy. – Your Calligraphy

- Tutor, 2015. – 52 p.
7. Dean Peggy. The Ultimate Brush Lettering Guide: A Complete Step-By-Step Creative Workbook / Peggy Dean. – New York : WatsonGuptill, 2018. – 138 p.
 8. Edmonds Lucy. Modern Calligraphy: A Step-by-Step Guide to Mastering the Art of Creativity / Lucy Edmonds. – London : Orion Publishing Group Ltd, 2017. – 114 p.
 9. Ferraro Cari. The Complete Book of Calligraphy & Lettering: A Comprehensive Guide to More Than 100 Traditional Calligraphy and Hand-Lettering Techniques / Cari Ferraro, Eugene Metcalf, Arthur Newhall, John Stevens. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 239 p.
 10. Richardson Sarah. Copperplate Calligraphy From a to Z: A Step-By-Step Workbook for Mastering Elegant, Pointed-Pen Lettering / Sarah Richardson. – Ulysses Press, 2018. – 150 p.
 11. Sullivan Jane. Calligraphy: A Comprehensive Guide to Beautiful Lettering / Jane Sullivan. – Peter Pauper Press, Inc., 2016. – 225 p.
 12. Sy Abbey. Hand Lettering A to Z: A World of Creative Ideas for Drawing and Designing Alphabets / Abbey Sy. – Quarto Publishing Group USA Inc., 2017. – 129 p.
 13. Sy Abbey. The Complete Photo Guide to Hand Lettering and Calligraphy: The Essential Reference for Novice and Expert Letterers and Calligraphers / Abbey Sy. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 405 p.
 14. Wagner Jen. Happy Hand Lettering: Simple Calligraphy Techniques to Bring Your Words to Life / Jen Wagner. – Blue Ash : North Light Books, 2017. – 325 p.